

**CONFERENTIE VAN DE VOORZITTERS VAN DE
ALGEMENE VERGADERINGEN VAN DE
VREDERECHTERS EN DE RECHTERS IN DE
POLITIËRECHTBANK**

Correspondentie-adres:
Pierre PAPLEUX
Juge de paix Ath-Lessines
Château Bourlu, Esplanade 3
B-7800 ATH

Brussel, postdatum

Aan Mevrouw Annemie TURTELBOOM
Minister van Justitie
Waterloolaan 115
B-1000 BRUSSEL

Betreft/Concerne: Hervorming van Justitie – Mobiliteit vrederechters

Geachte Mevrouw de Minister,

Op de website van de FOD Justitie lezen wij onder de link "*hervorming justitie - mobiliteit – niveau kanton*" het voornemen om de vrederechters voortaan, in plaats van op kanton-niveau, op niveau van het arrondissement te benoemen, hetgeen voor meer flexibiliteit zal zorgen, "*want als de vrederechter nu ziek is of wegvalt, kan dit niet zomaar worden opgevangen door een ander kanton. Door vrederechters te benoemen op arrondissementeel niveau, krijgen ze mobiliteit binnen de volledige provincie*".

Deze concrete doelstelling, namelijk een grotere flexibiliteit en mobiliteit van de vrederechters, kan echter even goed bereikt worden met een lichte aanpassing van het huidige wettelijke kader, die veel minder ingrijpende gevolgen zal hebben dan de voorgestelde maatregel van de benoeming op arrondissementeel niveau.

Vrederechters zouden immers perfect ingezet kunnen worden in om het even welk ander kanton binnen het gerechtelijk arrondissement door artikel 69, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek voortaan systematisch en veralgemeend toe te passen; dit wil zeggen: **benoeming van de vrederechter op het niveau van het kanton, met gelijktijdige benoeming tot toegevoegd vrederechter binnen het hele arrondissement**. Een alternatieve (juridisch-technisch allicht iets gecompliceerdere) oplossing met hetzelfde resultaat zou kunnen bestaan in de uitbreiding van het toepassingsgebied van artikel 100 van het Gerechtelijk Wetboek naar de vrederechters, waardoor de vrederechters benoemd worden in een specifiek kanton, maar met gelijktijdige benoeming in de andere kantons van het gehele arrondissement.

Voor **kortstondige afwezigheden** verzet niets zich ertegen dat het huidige, voldoening gevende systeem verder van toepassing blijft, erin bestaande de dienst waargenomen worden door de **plaatsvervangende rechters**.

Bij **langdurige afwezigheden** (langer dan één maand) kan de voorzitter van de Algemene Vergadering van de vrede- en politierechters (aangewezen conform de artikelen artikel 65bis en 340§1 van het Gerechtelijk Wetboek) dan een **andere vrederechter uit zijn algemene vergadering aanwijzen voor maximaal 6 maanden**, die de opdracht moet aanvaarden. Wordt niemand bereid gevonden, dan duidt de voorzitter van de Algemene Vergadering volgens een beurtrol een vervanger aan, waardoor de last van de vervanging op zo gelijkmatig mogelijke wijze onder alle vrederechters wordt verdeeld.

Zoals u in uw vele toespraken telkens opnieuw en volkomen terecht benadrukt, is de magistratuur vragende partij voor een hervorming van de Justitie, tenminste in zover de hervorming het huidige rechtssysteem kan verbeteren. Met het oog op de verbetering van de goede rechtsbedeling in het algemeen, vragen in het bijzonder de vrederechters reeds lang een versoepeling van de mobiliteitsregeling, want de beperkingen die door de huidige wetteksten worden veroorzaakt worden ook door henzelf als hinderlijk ervaren voor de realisatie van deze doelstelling in kantons die voor langere tijd een titularis moeten missen.

De aankondiging dat de vrederechters niet langer op het niveau van het kanton benoemd zullen worden zorgt echter voor grote ongerustheid bij de actoren op het terrein. De Conferentie van de voorzitters van de algemene vergaderingen van de vrederechters en rechters in de politierechtbank deelt deze ongerustheid en is overtuigd van de **absolute noodzaak van het behoud van benoeming van de vrederechter binnen het kanton**.

Niemand zal tegenspreken dat de vredegerichten, door één van uw voorgangers gevat "*het uithangbord van de justitie*" en "*het eerste contact van de burger met justitie*" genoemd (Senaat, Verslag commissie van 8 december 1998, 1-1139/4), over het algemeen zeer goed werken. Dat is uitsluitend te danken aan **de verankering van de vrederechter in zijn kanton en aan zijn grote persoonlijke betrokkenheid op zijn kanton, die beide het gevolg zijn van de benoeming van de vrederechter op het niveau van een specifiek kanton**.

De door de FOD Justitie gepubliceerde cijfers tonen aan dat de vrederechters (die amper 17% van het totaal aantal magistraten uitmaken) meer dan 50% (!) van het volledige burgerlijke contentieux in België voor hun rekening nemen **zonder gerechtelijke achterstand** en met een zeer beperkt aantal hogere beroepen. Doordat hij voor een lange periode in zijn kanton actief blijft (mutaties van vrederechters naar andere rechtbanken zijn hoogst uitzonderlijk!) is de vrederechter een **herkenbare figuur binnen zijn kanton**. Hij staat bekend voor zijn informele aanpak van de dossiers, zijn direct contact met de rechtzoekenden, zijn luisterbereid en zijn oplossingsgerichte zin voor verzoening en bemiddeling. De aard van te behandelen dossiers (problemen uit het dagdagelijkse leven van de gewone man, zoals huur, burenen- en familiegeschillen, voorlopige bewindvoeringen, enz.) vereisen trouwens dergelijke soepele aanpak. De **rolopvatting van de vrederechters** is met andere woorden anders dan deze van zijn collega's-magistraten (VUYE, H., "Vrederechter-eerstelijnsrechter: aanzet tot een alternatieve rechtsbedeling", *A.J.T.*, 2000-01, p. 491 nr. 18).

Door zijn benoeming op kantonniveau draagt de vrederechter de volledige verantwoordelijkheid voor de goede werking van zijn rechtbank: hij kan niet delegeren en geen verantwoordelijkheden van zijn afschuiven, vermits hij de enige rechter in zijn rechtsgebied is. Zijn autonomie staat daarom garant voor zijn **grote betrokkenheid op zijn kanton**. Er is voor een rechter die een zo groot volume aan zaken behandelt die bovendien dicht bij de burger staan immers geen beter incentive dan zijn **responsabilisering** en dan de mogelijkheid waarover hij beschikt om zijn rechtbank zelfstandig te organiseren.

Om een vrederechter toe te laten kwaliteitsvol werk af te leveren, is bovendien een grote **vertrouwdheid met zijn kanton** onontbeerlijk: de vrederechter kent zijn kanton, het grondgebied, het reilen en zeilen en de plaatselijke gewoontes als geen ander. Deze kennis kan hij onmogelijk opdoen wanneer hij niet vast in zijn kanton werkzaam kan zijn.

Tot slot is de continuïteit van de vrederechter ook **onontbeerlijk voor de goede werking van de griffie**. Elke rechter heeft immers zijn eigen werkmethodes en gewoontes waarmee de griffieleden vertrouwd raken en waarop zij kunnen inspelen. Deze vlotte samenwerking, maar onvermijdelijk ook het gezag en de orde en discipline komen in het gedrang wanneer het kanton geleid zal worden door telkens wisselende vrederechters.

De vrederechter is met andere woorden in essentie de continuë, makkelijk bereikbare en herkenbare rechter van zijn kanton, en niet de anonieme, steeds wisselende rechter van een grote rechtbank. Door hem op het niveau van het arrondissement te benoemen zal de vrederechter aan zijn kanton onttrokken worden en wordt hem iedere incentive ontnomen om onafgebroken dezelfde verantwoordelijkheidszin en gedrevenheid aan de dag te blijven leggen. Hij zal immers terecht komen in een onoverzichtelijk roulatiesysteem waarop hij zelf niet de minste vat heeft, en zal er zijn persoonlijke betrokkenheid op zijn kanton door verliezen.

De maatregel brengt bovendien ook **voor de rechtzoekende geen enkele verbetering** aan in de werking van de vredegerichten. Wel integendeel, nu, in het bijzonder wat de vrederechters betreft, het vertrouwde gezicht en bekende aanspreekpunt in het kanton onherroepelijk zal verdwijnen. Met het wegtrekken van de vrederechter uit zijn kanton zal ook zijn verantwoordelijkheidsgevoel aangetast worden en zodoende de kwaliteit van de rechtspraak, vermits het niet ondenkbeeldig is dat de rechters zich zullen gaan verstoppen of dossiers en werk naar andere collega's of plaatsvervangers zullen trachten door te schuiven. De voorgestelde maatregel riskeert een einde te stellen aan de bijzondere toewijding en dienstverlening die de huidige nabijheidsrechters kenmerken.

De benoeming van de vrederechter op het niveau van het kanton is dus noodzakelijk voor de blijvende **responsabilisering van de vrederechters en de goede werking van de vredegerichten**.

Dat correcte inzicht wordt ook gedeeld door de **Centrale Werkgroep voor het Hertekenen van de Rechterlijke Organisatie**, opgericht in de schoot van de Hoge Raad voor de Justitie, die in zijn standpunt van 10 maart 2010 (blz. 5 punt 4) inderdaad schreef: *“Voor de vrede- en politierechters wordt wel gestreefd naar een maximale territoriale mobiliteit. Om hun vertrouwdheid met het kanton te verzekeren zullen de vrederechters in een specifiek kanton worden benoemd, maar met wettelijke bevoegdheid in heel het rechtsgebied van de beheersentiteit. De voorzitter van de vrede- en politierechters van de beheersentiteit is bevoegd om te beslissen over de inzetbaarheid van een vrederechter in andere kantons”*.

In tegenstelling tot het voorstel tot “pooling” van de vrederechters in een soort anonieme “vrederechtbank”, geniet het bovenstaande mobiliteitsvoorstel dat zichzelf formuleren de **volle steun van de vrederechters** en zijn **ook de vrederechters die op dit ogenblik reeds in functie zijn bereid hun medewerking aan dit mobiliteitssysteem te verlenen**. Met hun voorstel wordt functioneel hetzelfde doel (mobiliteit) bereikt, maar dan wel met de meerwaarden van onmiddellijke toepasbaarheid, responsabilisering, leiding per kanton en vertrouwdheid met het kanton, kwaliteiten die niet realiseerbaar zijn, dan wel verloren zullen gaan bij een benoeming op het niveau voor het arrondissement.

U weet dat binnen een tiental jaren zowat de helft van het magistratenkorps ingevolge opruiming zal dienen te worden vervangen en dat nu reeds gewaarschuwd wordt voor een tekort aan kandidaten om alle plaatsen dan in te vullen. Na de recente aanslag op het pensioenstelsel voor de magistraten (ingevolge de leeftijdsvereisten van artikel 187 van het Gerechtelijk Wetboek zal geen enkele vrederechter nog in staat zal zijn een volledig pensioen te

verwerven!), zal nu ook de benoeming van de vrederechters in een “vrederechtbank” met voortdurende onzekerheid over het kanton waarin de rechter -tijdelijk- aangewezen zal worden de **aantrekkelijkheid van het ambt van vrederechter nog verder aantasten**. De Conferentie kan u verzekeren dat de invulling van de plaatsen van het ambt van vrederechter dan zeer problematisch zal worden.

In naam van alle vrederechters vraagt de Conferentie u met aandrang om in uw voorstellen voor de justitiehervorming de benoeming van de vrederechters op het niveau van het kanton te handhaven met voormelde interne mobiliteit binnen het arrondissement.

Ondergetekenden danken u bij voorbaat voor de aandacht die u aan dit verzoek zult willen besteden en zijn bereid u perwoonlijke toelichting te komen geven over deze aangelegenheid.

Namens de Conferentie,

Pierre PAPLEUX
Voorzitter AV Mons
Voorzitter van de Conferentie

Chris FOURIE
Voorzitter AV Brussel-NI
Secretaris van de Conferentie

Voor Daniel VERMEERSCH
Voorzitter AV Liège
Philippe CARTON DE TOURNAI
Plaatsvervangende voorzitter AV Liège

Voor Paul RAPSAET
Voorzitter AG Gent
Dirk VERTUYFT
Plaatsvervangende voorzitter AG Gent

Yves LIVEMONT
Voorzitter AV Bruxelles-Fr

Jef BERGHMANS
Voorzitter AV Antwerpen